

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 83

**SZKOLNY PROGRAM
WYCHOWAWCZO-
PROFILAKTYCZNY**

WPROWADZENIE

Rodzice są pierwszymi wychowawcami swoich dzieci, nauczyciele wspomagają ich wszechstronny i harmonijny rozwój, a uczeń akceptuje siebie i jest otwarty na potrzeby drugiego człowieka.

WYCHOWANIE

Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Wychowanie to proces wspierania ucznia w rozwoju angażujący dwie osoby: wychowawcę (np. rodzica, nauczyciela, duszpasterza, trenera) oraz wychowanka (dziecko/nastolatka); pozostających w osobowej relacji opartej na wzajemnym szacunku, poszanowaniu godności osobistej; współdziałających w osiąganiu celów wychowawczych tj. pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej (emocjonalnej i intelektualnej), społecznej, duchowej.

Działalność wychowawcza w szkole i placówce polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganiu ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na **osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferach:**

- a) **fizycznej- ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności** pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych;
- b) **psychicznej- ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej**, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmacnianiu zdrowia własnego i innych ludzi, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności.

- c) *społecznej - ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym*, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz ćwiczeniu umiejętności wypełniania ról społecznych;
- d) *aksjologicznej- ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości*, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Wychowawca odpowiada za tworzenie warunków do rozwoju, zaś wychowanek za korzystanie z istniejących warunków w celu realizacji zadań rozwojowych.

Działalność wychowawcza obejmuje w szczególności:

- 1) **współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów i wychowanków** w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia;
- 2) **kształtowanie hierarchii systemu wartości**, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu;
- 3) **wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą lub placówką** oraz społecznością lokalną;
- 4) **kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce**, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, wychowanków i wychowawców, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców lub opiekunów, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami
- 5) **doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców** w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami, wychowankami oraz ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów lub wychowanków;
- 6) **wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców** oraz rodziców lub opiekunów;
- 7) **rozwijanie i wspieranie działalności wolontarystycznej** oraz zaangażowania w działalność podmiotów, np. opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, wojewódzkimi i powiatowymi stacjami sanitarno - epidemiologicznymi itp.
- 8) **wspieranie edukacji rówieśniczej i programów rówieśniczych** mających na celu modelowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych.

Działalność edukacyjna w szkole i placówce polega na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

Działalność edukacyjna obejmuje w szczególności:

- 1) poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców** na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach;
- 2) rozwijanie i wzmocnienie umiejętności psychologicznych i społecznych** uczniów i wychowanków;
- 3) kształtowanie u uczniów i wychowanków umiejętności życiowych**, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji;
- 4) kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków** w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;
- 5) prowadzenie wewnątrzszkolnego doskonalenia kompetencji nauczycieli i wychowawców** w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2, oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej;
- 6) doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki** używania środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

Działalność informacyjna w szkole i placówce polega na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2, skierowanych do uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli i wychowawców oraz innych pracowników szkoły lub placówki.

Działalność informacyjna obejmuje w szczególności:

- 1) dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom** lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2;
- 2) udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków**, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków i substancji, o których mowa w § 1 ust. 2;
- 3) przekazanie informacji uczniom i wychowankom, ich rodzicom** lub opiekunom oraz nauczycielom i wychowawcom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, zwanej dalej „ustawą”;
- 4) informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców** lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.

PROFILAKTYKA

Profilaktyka rozumiana jest, jako zapobieganie pojawieniu się i występowaniu niepożądanych zjawisk i procesów, określanych, jako patologie życia społecznego oraz promowanie zjawisk alternatywnych w stosunku do tych, które próbuje się wyeliminować. System działań wzmacniających lub podtrzymujących pozytywne postawy uczniów w toku wychowania. Realizowana jest podczas działalności edukacyjnej szkoły

Profilaktyka to kompleksowa interwencja kompensująca niedostatki wychowania, która obejmuje równoległe trzy obszary działania: □

1. wspomaganie wychowanka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi jego prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu (czyli budowanie odporności i konstruktywnej zaradności); □

2. ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój i dezorganizują zdrowy styl życia; □

3. inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi oraz umożliwiają prowadzenie zdrowego stylu życia.

Żeby skutecznie wprowadzić działania profilaktyczne, należy wziąć pod uwagę dwa czynniki:

- Analizę zagrożeń w danym środowisku lokalnym i szkolnym;
- Efekty dotychczasowych działań profilaktyczno-wychowawczych (ewaluacja programu).

Działania profilaktyczne prowadzone w środowisku szkolnym powinny spełniać standardy obowiązujące w nowoczesnej profilaktyce:

1. Planowanie programu działań profilaktycznych – wszystkie podejmowanie przedsięwzięcia profilaktyczne powinny wynikać z diagnozy zapotrzebowania oraz uwzględniać aktywność środowiska szkolnego; □

2. Ustalanie celów i zadań programu profilaktyczno-wychowawczego – opracowana koncepcja działań profilaktycznych jednoznacznie określa konkretne i mierzalne cele oraz precyzuje zadania, które umożliwią osiągnięcie tych celów; □

3. Opracowanie różnorodnych działań profilaktycznych ujętych w programie – w jego ramach powinno się znaleźć jak najwięcej przedsięwzięć z zakresu sześciu podstawowych strategii profilaktycznych, czyli: strategii informacyjnych, strategii edukacyjnych, strategii

wczesnej interwencji, strategii działań alternatywnych, strategii zmian środowiskowych oraz strategii zmian przepisów społecznych);

4. Dopasowanie programu do zróżnicowanego grona odbiorców programu – uczestnikami programu są wszyscy członkowie danej społeczności szkolnej, a więc: uczniowie, nauczyciele, rodzice, a nawet pracownicy administracyjno-techniczni szkoły; □

5. Ocena programu działań profilaktycznych pod kątem jego skuteczności – ewaluacja działań profilaktycznych zwiększająca ich skuteczność powinna dotyczyć: osiągnięcia celów, wyników bezpośrednich i odroczonej, procesu oraz poniesionych kosztów.

Działania profilaktyczne prowadzi się na trzech poziomach:

1. **Profilaktyka uniwersalna (I stopnia)** – działania nakierowane są na osoby, które nie wykazują jeszcze dysfunkcji w rozwoju lub zachowaniu, ale w ich otoczeniu występują czynniki ryzyka i dlatego należy wyposażyć ich w umiejętności skutecznego przeciwstawiania się niebezpieczeństwom oraz dbania o własne zdrowie i życie.

2. **Profilaktyka selektywna (II stopnia)** – wszelkie działania kierowane są do osób, które ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych lub w których rozwoju lub zachowaniu pojawiają się pierwsze przejawy zaburzeń, a jej celem jest zahamowanie rozwoju dysfunkcji i przywrócenie funkcjonalności.

3. **Profilaktyka wskazująca (III stopnia)** – obejmuje osoby, które dzięki oddziaływaniom korekcyjnym, terapeutycznym czy rehabilitacyjnym odzyskały sprawność i funkcjonalność, a teraz wracając do swojego naturalnego środowiska potrzebują wsparcia, które pomoże im w readaptacji i uchroni przed nawrotem trudności.

Szkoła i placówka, przy prowadzeniu działalności współpracuje z:

- z jednostkami samorządu terytorialnego,
- poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi,
- placówkami doskonalenia nauczycieli,
- podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień,
- z wojewódzkimi i powiatowymi stacjami sanitarno--epidemiologicznymi,
- Policją,
- Pracodawcami.

Czynniki chroniące to czynniki budujące odporność.

Należą do nich:

- 1) poczucie przynależności;
- 2) pozytywny klimat szkoły;
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza;
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy;
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć;
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy.

Kluczowe znaczenie ma klimat szkoły, zwłaszcza relacje społeczne – zarówno między nauczycielami a uczniami, personelem szkoły a rodzicami, jak i między samymi uczniami, oraz wzajemne wsparcie.

Najistotniejsze czynniki ryzyka związane ze szkołą to:

- 1) przemoc rówieśnicza;
- 2) odrzucenie przez rówieśników;
- 3) słaba więź ze szkołą;
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli);
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza;
- 6) niepowodzenia szkolne.

Według wielu badań przemoc ze strony dorosłych i pomiędzy rówieśnikami stanowi jedno z największych zagrożeń dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. **Przemoc rówieśnicza jest uznawana za najpoważniejszy czynnik ryzyka związany ze szkołą.**

Przyczynia się do rozwoju wielu poważnych problemów w obszarze zdrowia psychicznego i zaburzeń.

Z przeglądu badań wynika, że najwięcej sukcesów dydaktycznych i najmniej problemów z utrzymaniem dyscypliny mają te szkoły, których uczniowie czują, że nauczyciele są dla nich bliskimi opiekuńczymi osobami i traktują ich z szacunkiem.

Przeświadczenie, że szkoła jest przyjaznym miejscem, w którym doświadczą się sukcesów, buduje u ucznia zaufanie do otoczenia, poczucie przynależności i więź ze szkołą. **Więź ze szkołą i nauczycielami należy do najważniejszych czynników chroniących przed agresją.** Osiągnięcia szkolne, uznanie ze strony nauczyciela podnoszą poczucie własnej wartości ucznia, zaufanie do własnych możliwości i motywację do rozwoju.

Pamiętając o tym, iż wychowanie, to proces wspomaganie wychowanka w rozwoju,

ukierunkowany na osiągnięcie pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej, możemy określić, na jakie czynniki ryzyka narażeni są młodzi ludzie.

W sferze fizycznej:

Przeciążenie dzieci pracą intelektualną, co skutecznie ogranicza ruch i wysiłek fizyczny.

Pasywne formy spędzania czasu wolnego (TV, Internet, gry komputerowe, kino domowe).

Kult mięśni i siły fizycznej kult zgrabnej sylwetki (sterydy, diety).

Kult farmakologii – przekonanie, że chemia jest lekarstwem na wszystko mniejszy wysiłek szybszy efekt.

Używanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

Wczesna aktywność seksualna.

Agresja, przemoc.

W sferze psychicznej:

Zacieranie granic w życiu i rozwoju młodzi częściej słyszą o prawach niż o obowiązkach i odpowiedzialności.

Promowanie egocentryzmu młody człowiek jest najważniejszy i cały świat powinien koncentrować się na jego potrzebach.

Akceptowanie egoizmu wszystko, młodemu człowiekowi od życia się należy; cel uświęca środki.

Celem rozwoju nie jest dojrzałość, lecz samozadowolenie życie powinno być przyjemne a nie odpowiedzialne.

W sferze dojrzewania społecznego:

Oslabienie roli rodziny w życiu dziecka ograniczanie wpływu rodziców, rośnie znaczenie związków partnerskich,

Odrywanie ról od wieku dziecka – dziecko podejmuje role wymagające odpowiedniej dojrzałości psychicznej, podnoszenie do świata dzieci zjawisk typowych dla młodzieży lub dorosłych (bale, konkursy piękności, festiwale).

Deformowanie szeregu ról społecznych, np. stadionowy chuligan to kibic; oszust i naciągacz to biznesmen.

Podważanie podstawowych autorytetów społecznych, takich jak rodzice, nauczyciele, duchowni, politycy, media poszukujące tylko sensacji.

Porzucanie nauki szkolnej.

Ucieczki z domu.

W sferze dojrzewania duchowego:

Redefiniowanie wartości – na skutek specyficznego interpretowania lub kontekstu sytuacyjnego dotychczasowe wartości nabierają nowego znaczenia (wolność – samowola, otwartość – bezkrytycyzm, tolerancja – akceptacja wszystkiego).

Eliminowanie z wychowania i języka szeregu wartości, które stanowią istotny warunek kształtowania się poczucia tożsamości osobistej.

W całym procesie wdrażania programu profilaktyczno-wychowawczego kluczowe znaczenie ma osoba wychowawcy-nauczyciela, który pełni cztery podstawowe funkcje:

- bycia wzorem dla wychowanka;
- dydaktyczną;
- instruktażową;
- wychowawczą.

Trzy umiejętności nauczyciela – wychowawcy konieczne do wspierania wychowanka w rozwoju:

1. **umiejętności służące rozumieniu wychowanka i okazywaniu mu zrozumienia**, które stanowią podstawę relacji wychowawczej i umożliwiają osobiste spotkanie dwóch różnych osób;
2. **umiejętności służące zapewnianiu wychowankowi komfortu potrzebnego do budowania poczucia bezpieczeństwa**, które umożliwiają wychowankowi wspieranemu przez wychowawcę podjąć ryzyko zmiany;
3. **umiejętności sprzyjające pozytywnemu działaniu wychowanka i wprowadzaniu przez niego zmian w swoim zachowaniu**, dzięki którym wychowanek realizuje zadania rozwojowe, dzięki czemu cele wychowawcze zostają osiągnięte.

Wychowawca posiadający wspomniane cechy osobowe oraz wymienione powyżej umiejętności staje się osobą kompetentną w tworzeniu wychowankowi warunków wspierających go w rozwoju. Kluczową rolę w procesie dojrzewania wychowanka odgrywają:

- **doświadczenie przez wychowanka zrozumienia i akceptacji** ze strony wychowawcy
- **poczucie więzi uczuciowych z wychowawcą,**
- **otwartość we wzajemnych relacjach**
- **wzajemny szacunek wychowawcy i wychowanka**
- **świadomość granic w życiu i rozwoju**
- **dzielenie się odpowiedzialnością za osiągnięcie zmian w procesie wychowania,**

Spełnianie zasygnalizowanych powyżej warunków wspierania wychowanka w rozwoju zwiększa szansę na prawidłowe realizowanie przez dziecko/nastolatka zadań rozwojowych, co w efekcie umożliwia mu konsekwentne zbliżanie się do osiągnięcia pełnej dojrzałości w czterech obszarach.

Program wychowawczo-profilaktyczny opracowany został po dokonaniu analizy:

- ✓ oczekiwań uczniów wobec szkoły
- ✓ oczekiwań rodziców
- ✓ wyobrażeń rady pedagogicznej o programie wychowawczo-profilaktycznym

Zebrane opinie, poglądy i informacje od grup rodziców, i nauczycieli pozwalają stwierdzić, iż pożądanymi i oczekiwanymi cechami jakimi powinni charakteryzować się nasi absolwenci to według rodziców; koleżeństwo, duża wiedza, kultura osobista, szacunek dla innych i uczciwość (prawość). Grono pedagogiczne podobnie jak rodzice uważa, że dobrze byłoby, gdyby naszych absolwentów cechowała kultura osobista i umiejętność okazywania szacunku innym. Ponadto nauczyciele wskazali, iż odpowiedzialność, pracowitość, aktywność i poczucie własnej wartości to cechy warte kształtowania u młodych ludzi. Wydaje się rzeczą oczywistą, że będziemy dążyć do tego aby naszych uczniów wyposażyć w wyżej wymienione cechy, które pozwolą im lepiej radzić sobie w dorosłym życiu. Mając jednak na uwadze jak najbardziej wszechstronny rozwój naszych wychowanków nie możemy się ograniczać do tej stosunkowo jednak wąskiej grupy cech. Człowieka współczesnego powinno również charakteryzować jeszcze wiele innych pozytywnych określeń.

W naszej pracy będziemy się starali zaszczepić naszym uczniom jak najwięcej z wyżej wymienionych cech ale dążyć będziemy także do realizacji wszystkich innych założeń zawartych w niniejszym programie wychowawczym.

Zdaniem rodziców szkoła nasza bardzo dobrze wywiązuje się z ich oczekiwań w zakresie rozwijania samodzielności uczniów, kształtowania odpowiedzialności, umiejętności współpracy, zapewniania bezpieczeństwa dzieciom, życzliwego traktowania uczniów i ich rodziców, rozwijania zainteresowań, przestrzegania praw ucznia i egzekwowania obowiązków oraz pomocy w nauce. Najbardziej akceptowanymi przez rodziców formami kontaktów z nauczycielami są zebrania z rodzicami. Rodzice są również zainteresowani udziałem w szkoleniach ze specjalistami. Wyrażają także chęć pomocy w organizacji imprez szkolnych i klasowych.

Grono pedagogiczne wskazuje na konieczność wzmocnienia szacunku dla nauczycieli, konsekwencji w egzekwowaniu regulaminu szkoły oraz na bardziej indywidualne traktowanie uczniów. Nauczyciele uważają również, iż należy wzmocnić działania mające na celu integrację zespołów klasowych, wyrabiać u uczniów poczucie tolerancji, wrażliwości i szacunku oraz dążyć do zmniejszenia agresji.

Uczniowie nasi w większości wyrażają opinię, iż lubią chodzić do szkoły. Lekcje prowadzone w szkole uważają za ciekawe i interesujące w związku z czym nie nudzą się na lekcjach. Dla zdecydowanej większości uczniów nauczyciele stanowią wzór do naśladowania, uważają oni również, że w szkole panuje przyjazna atmosfera oraz to, że z nauczycielami można porozmawiać nie tylko o ocenach i nauce. W odczuciach uczniów nauczyciele z uwagą słuchają tego co mają do powiedzenia uczniowie, napotykając na trudności w nauce, zdecydowanie mogą liczyć na pomoc nauczycieli. Osoby mające jakieś problemy w domu, otrzymują pomoc w ich rozwiązywaniu w szkole.

Mając na uwadze powyższe można przypuszczać, iż wspólna realizacja (rodzice, nauczyciele, uczniowie) zakładanych oddziaływań wychowawczych powinna przynieść w przyszłości oczekiwane efekty w postaci pozytywnego odbioru naszych absolwentów przez społeczeństwo.

W trakcie roku szkolnego program wychowawczy może być modyfikowany lub uzupełniany, gdy tylko zaistnieje taka potrzeba.

Opisana diagnoza posłuży nam do zaplanowania działań promujących zdrowie i określenia pożądanych cech absolwenta.

PODSTAWOWE AKTY PRAWNE

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zm.) Rozporządzeniu MEN z dnia 23 grudnia 2008 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 roku Nr 4 poz. 17)
- Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 roku. poz.356)
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003 roku w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem (DZ. U. z 2007 roku Nr 70 poz. 472 ze zmianami)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 roku poz. 1356 ze zmianami)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 roku poz. 124)
- Ustawa z 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 roku Nr 10 poz. 55 ze zmianami)
- Program polityki prorodzinnej państwa z dnia 3 listopada 1999 roku przygotowany przez Międzyresortowy Zespół do Spraw Opracowania Polityki Prorodzinnej Państwa
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich
- Ustawa z 14 grudnia 2016 roku - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 roku. poz.59) - art.26, art.84. ust. 2 pkt. 1 i ust. 3
- Konwencja Praw Dziecka przyjętej przez Polskę w styczniu 1991 roku
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 10 grudnia 1948r.
- Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada z 1950r.
- Deklaracja Praw Dziecka z 1959r.
- Konwencja o Prawach Dziecka Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989r.
- Ustawa o systemie oświaty z 7 września 1991r.
- Ustawa z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela
- Rozporządzenie MEN w sprawie zasad udzielania uczniom pomocy psychologicznej i pedagogicznej z dnia 25 maja 1993r.
- Rozporządzenie MEN z 15 lutego 1999r. w sprawie ramowego statutu szkoły publicznej
- Statut Szkoły Podstawowej nr 83 w Gdańsku

STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH

Szkołę tworzą wszyscy, którzy są z nią bezpośrednio związani: uczniowie, nauczyciele, personel kierujący i pomocniczy oraz rodzice (prawni opiekunowie) jako główni i niezastąpieni wychowawcy własnych dzieci. Wszystkie te osoby mają swój udział w toczącym się procesie wychowawczym, choć role ich mogą różnić się między sobą, a w związku z tym istnieje pewna specyfika pełnionych ról polegająca na odmienności realizowanych zadań.

Powinności wychowawcy klasy

- integruje zespół klasowy
- dba o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie
- stwarza klimat zaufania między nauczycielem a uczniem oraz między rodzicem (prawnym opiekunem) a dzieckiem
- wyposaża uczniów w umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych
- współdziała z nauczycielami uczącymi w jego klasie oraz innymi pracownikami szkoły i koordynuje działania wychowawcze wobec ogółu i poszczególnych uczniów
- współpracuje z rodzicami (prawnymi opiekunami) w organizacji pracy wychowawczej w klasie
- organizuje pomoc materialną dla uczniów (wnioskuje o pomoc materialną dla tych uczniów – dożywianie, zapomogi pieniężne, wypoczynek letni, itp.)
- pomaga uczniom w przypadku niepowodzeń dydaktycznych (organizuje pomoc w nauce)
- pomaga w rozwiązywaniu problemów osobistych
- dba o prawidłową realizację obowiązku szkolnego
- udziela rodzicom (prawnym opiekunom) porad wychowawczych, wspiera w wychowaniu
- włącza rodziców (prawnych opiekunów) w życie klasy

Powinności nauczycieli przedmiotów

- współpracują z wychowawcami klas w realizacji zadań wychowawczych
- informują wychowawcę klasy o postępach uczniów w nauce i zachowaniu
- uczestniczą w imprezach organizowanych przez klasę, bliżej poznaje uczniów
- wspierają prace uczniów uzdolnionych, przygotowując do konkursów i olimpiad
- udzielają pomocy uczniom mającym trudności w przyswajaniu wiedzy i umiejętności z danego przedmiotu

Powinności Rady Pedagogicznej

- diagnozuje sytuację wychowawczą w szkole
- określa zapotrzebowanie klas na programy profilaktyczne
- inspiruje działania innowacyjne i koncepcje programów wychowawczych
- prognozuje potrzeby szkoły w zakresie oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych

Powinności pedagoga szkolnego

- rozpoznaje indywidualne potrzeby uczniów oraz analizuje ich przyczyny, podejmuje działania zaradcze
- organizuje i prowadzi różne formy pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów, rodziców (prawnych opiekunów) i nauczycieli
- podejmuje działania profilaktyczno – wychowawcze w stosunku do uczniów, rodziców (prawnych opiekunów) i nauczycieli
- współpracuje z PPP oraz z innymi instytucjami: kuratorem zawodowym i społecznym, Sądem Rejonowym Wydział IV Rodzinny i Nieletnich, MOPR, Policją, Strażą Miejską, Radą Osiedla,

Powinności pracowników niepedagogicznych

- stanowią dla uczniów przykład właściwych społecznie zachowań
- tworzą przyjazną i bezpieczną atmosferę w szkole
- wszyscy pracownicy starają się postępować w kontaktach z uczniami w taki sposób, aby nie wyzwałać w nich agresji, przekory i bezradności

Powinności dyrektora szkoły

- monitoruje pracę wychowawców klasowych
- diagnozuje oczekiwania uczniów i rodziców (prawnych opiekunów) wobec szkoły
- czuwa nad spójnością oddziaływań wychowawczych wszystkich pracowników o zapewnienie
- czuwa nad realizowaniem przez uczniów obowiązku szkolnego
- dba o zapewnienie bezpieczeństwa na terenie szkoły
- współpracuje z Samorządem Uczniowskim w rozwiązywaniu spraw konfliktowych pomiędzy uczniami i nauczycielami

Powinności rodziców (prawnych opiekunów)

- opiniują Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i założenia planów wychowawczo-profilaktycznych poszczególnych klas
- biorą aktywny udział w realizacji założeń wychowawczo-profilaktycznych i angażują się w pracę szkoły

Powinności zespołu wychowawców

- ujednolicanie oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych w szkole
- wzajemne wspieranie się wychowawców klas
- integrowanie działań wychowawczo-profilaktycznych i kreowanie rozwoju pracy wychowawczej
- korygowanie wewnątrzszkolnych błędów wychowawczych
- podnoszenie rangi wychowawców w gronie pedagogicznym
- dbanie o rozwój własnych umiejętności wychowawczych

Działania wychowawczo-profilaktyczne wychowawców

- aktywność na rzecz promocji zdrowia w szkole i środowisku
- kształtowanie postaw pro zdrowotnych
- profilaktyka uzależnień (zapobieganie zagrożeniom - środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne, zagrożenia w Internecie)
- kształtowanie postaw patriotycznych
- badanie potrzeb uczniów i zakresu zaspokajania ich
- diagnozowanie przyczyn i trudności występujących u uczniów
- współpraca z PPP, korzystanie z ich porad i zaleceń oraz z innymi instytucjami: kuratorem zawodowym i społecznym, Sądem Rejonowym - Wydział IV Rodzinny i Nieletnich, MOPR, Policją, Strażą Miejską
- udzielanie pomocy nauczycielom w ich pracy z uczniami sprawiającymi trudności wychowawcze
- organizowanie dodatkowych zajęć z elementami terapii dla uczniów
- realizacja zaleceń instytucji wspomagających poprzez organizowanie zajęć
- organizowanie i zapewnianie wszechstronnej opieki i pomocy (także materialnej) uczniom

FORMY I METODY PRACY:

- praca w małych grupach;
- mini wykłady;
- wykłady;
- rozmowy indywidualne;
- rozmowy kierowane;
- pogadanki ;
- prelekcje;
- dyskusje;
- „burza mózgów”;
- ćwiczenia integracyjne;
- zajęcia w ramach godzin wychowawczych;
- zajęcia w trakcie realizacji poszczególnych przedmiotów;
- warsztaty;
- badania ankietowe;
- gry i zabawy dydaktyczne;
- metody pedagogiki i zabawy;
- krąg uczuć;
- drama;
- projekcje filmów;
- gazetki ściennie;
- zajęcia pozalekcyjne;
- uroczystości szkolne i klasowe;
- apele okolicznościowe i porządkowe;

- wycieczki;
- happeningi;
- fora;
- prezentacje multimedialne;

WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI (prawnymi opiekunami)

Realizacja Programu Wychowawczo-Profilaktycznego Szkoły oparta jest na założeniu, iż odbywać się będzie w ramach współdecydowania rodziców (prawnych opiekunów) i nauczycieli o wszelkich sprawach wychowawczych. Elementami pomocnymi w realizacji tego założenia są:

- spotkania rodziców (prawnych opiekunów) – specjalistów z uczniami
- spotkania rodziców (prawnych opiekunów) z nauczycielami – okresowe, doraźne w miarę potrzeb (na wniosek rodziców, prawnych opiekunów, z inicjatywy nauczycieli lub dyrekcji szkoły)
- indywidualne konsultacje z wychowawcami i nauczycielami
- uzyskiwane w atmosferze życzliwości rzetelne informacje na temat swojego dziecka, jego zachowania, postępów w nauce i przyczyn trudności w szkole
- uczciwe i rzetelne informacje rodziców (prawnych opiekunów) o stanie zdrowia dziecka i przyczynach jego nieobecności w szkole
- pedagogizacje rodziców (prawnych opiekunów) – krótkie prelekcje pedagoga, wychowawcy lub zaproszonych specjalistów
- umożliwiane i koordynowane przez nauczycieli konsultacje i badania dzieci w placówkach specjalistycznych

Treści dotyczące obszarów wychowania i profilaktyki zawarte w podstawach programowych przedmiotów kształcenia ogólnego w wybranych typach szkół

Tabela nr 1. Edukacja zdrowotna.

Szkola/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Szkola podstawowa	
EDUKACJA WCZENOSZKOLNA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia; ➤ ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia człowieka; ➤ posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; ➤ posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia; ➤ reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby; ➤ wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych, ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze; ➤ przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia; ➤ ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet; ➤ ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;
INFORMATYKA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ w sposób odpowiedzialny posługuje się technologią dostosowaną do jego predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych;
BIOLOGIA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje związek pomiędzy własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; ➤ uzasadnia konieczność ochrony przyrody; ➤ opisuje i prezentuje postawę i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody;
WYCHOWANIE FIZYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje, jakie znaczenie ma aktywność fizyczna dla zdrowia; ➤ opisuje piramidę żywienia i aktywności fizycznej; ➤ pisuje zasady zdrowego odżywiania; ➤ przestrzega zasad higieny osobistej i czystości odzieży; ➤ przyjmuje prawidłową postawę ciała w różnych sytuacjach; ➤ omawia sposoby postępowania w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia; ➤ wymienia czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na zdrowie i samopoczucie oraz wskazuje te, na które może mieć wpływ; ➤ omawia sposoby redukcji nadmiernego stresu i radzenia sobie z nim w sposób konstruktywny; ➤ wymienia przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego

	<p>odchudzania się i używania sterydów w celu zwiększenia masy mięśni;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia wymogi higieny wynikające ze zmian zachodzących w organizmie w okresie dojrzewania;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych; ➤ podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie; ➤ uzasadnia, że można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań innych ludzi lub przeciwstawić się im; ➤ przedstawia różne formy zachowań asertywnych;
PRZYRODA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kształtowanie umiejętności właściwego reagowania na niebezpieczeństwa zagrażające życiu i zdrowiu; ➤ doskonalenie umiejętności dbałości o własne ciało, jak i najbliższe otoczenie; ➤ poznawanie siebie, swoich zdolności i rozwijanie zainteresowań sprzyjających motywacji do uczenia się;
EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym; ➤ wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie; ➤ wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne), zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków; ➤ odróżnia czynniki środowiskowe i społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ od takich, na które nie może mieć wpływu; ➤ omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu; ➤ dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie); ➤ wymienia rzetelne źródła informacji o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych; ➤ ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia; ➤ ustala, co sam może zrobić, aby tworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.);
TECHNIKA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przyjmuje postawy odpowiedzialności za współczesny i przyszły stan środowiska; ➤ kształtuje umiejętności segregowania i wtórnego wykorzystania odpadów znajdujących się w najbliższym otoczeniu;
WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ radzi sobie w sytuacji konfliktu, presji grupy, stresu;

Tabela nr 2. Relacje – kształtowanie postaw społecznych

Szkoła/przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
<p>EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA</p>	<p style="text-align: center;">Szkoła podstawowa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach; ➤ przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad; ➤ współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię; ➤ dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory; ➤ dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności; ➤ odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo; ➤ ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot; ➤ szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym; ➤ uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję o działaniu; ➤ wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie; ➤ wchodzi w relacje z innymi osobami (rówieśnikami, nauczycielami), szanując to, co jest wartością dla nich, i nazywając to, co jest wartością dla niego; ➤ naśladuje i przyjmuje jako własne zachowania dobre na podstawie doświadczeń ze świata realnego oraz przykładów płynących z tekstów literackich, filmów i innych źródeł; ➤ przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem;
<p>INFORMATYKA</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uczestniczy w zespołowym rozwiązywaniu problemu, posługując się technologią taką jak: poczta elektroniczna, forum, wirtualne środowisko kształcenia, dedykowany portal edukacyjny; ➤ identyfikuje i docenia korzyści płynące ze współpracy nad wspólnym rozwiązywaniem problemów; ➤ bierze udział w różnych formach współpracy, jak: programowanie w parach lub w zespole, realizacja projektów, uczestnictwo w zorganizowanej grupie uczących się; projektuje, tworzy i prezentuje efekty wspólnej pracy;
<p>WYCHOWANIE FIZYCZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywala, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego; potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę; ➤ pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych; ➤ wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania; ➤ wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci; ➤ identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować; ➤ wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych; ➤ wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych; ➤ współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazując asertywność i empatię; ➤ motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze);
WOS	<ul style="list-style-type: none"> ➤ współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; ➤ wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności; ➤ uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną; rozumie znaczenie potrzeb społecznych człowieka (kontakt, przynależność, uznanie); ➤ przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku; ➤ wymienia cechy grup społecznych; charakteryzuje grupę koleżeńską i grupę nastawioną na realizację określonego zadania; uzasadnia, że efektywna współpraca przynosi różne korzyści; przedstawia różne formy współpracy w grupie; ➤ rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; ➤ rozpoznaje sytuacje wymagające podjęcia decyzji indywidualnej i grupowej; wyjaśnia i stosuje podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji; ➤ przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych skupiających młodych ludzi w Polsce; wyjaśnia ideę wolontariatu i przedstawia formy działalności wolontariuszy;
PRZYRODA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zachęcanie do działania na rzecz środowiska lokalnego; ➤ doskonalenie umiejętności w zakresie komunikowania się, współpracy i działania oraz pełnienia roli lidera w zespole;
BIOLOGIA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych;
WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zna i stosuje zasady <i>savoir-vivre'u</i> w różnych sytuacjach społecznych; ➤ rozumie zasady komunikacji werbalnej i niewerbalnej i jej znaczenie w relacjach interpersonalnych; przyjmuje odpowiedzialność za manifestowane reakcje, wypowiedziane i pisane słowa; ➤ kształtuje i wyraża postawy asertywne, gdy nie może lub nie powinien czegoś wykonać, stara się odmawiać tak, by nie ranić drugiego; ➤ bierze udział w życiu społecznym przez: wolontariat, stowarzyszenia, grupy nieformalne i aktywność indywidualną; ujawnia wrażliwość na osoby potrzebujące pomocy i zna konkretne sposoby jej udzielania;

Tabela nr 3. Kultura – wartości, normy i wzory zachowań.

Szkoła/ przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
Szkoła podstawowa	
Klasa I-III	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszanie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne respektowane przez środowisko szkolne; ➤ szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach; ➤ określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania; ➤ odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz innych osób; ➤ odkrywa, że wspólnota osób, której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;
JĘZYK POLSKI	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kształtuje umiejętność uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym; ➤ rozwija zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami; ➤ kształci postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej; ➤ rozwija zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych; ➤ rozwija szacunek dla wiedzy, wyrabia pasję poznawania świata i zachęca do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości; ➤ rozwija umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania; ➤ rozwija umiejętność rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzośłowu, przypisów i odsyłaczy, oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej; ➤ kształci nawyki systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania; ➤ jest zachęcany do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach, oraz rozwijania umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
HISTORIA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje;
MUZYKA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poznaje i popularyzuje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu; ➤ zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej; ➤ zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; ➤ uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej);

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska; ➤ uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych; ➤ stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców;
PLASTYKA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zna dziedzictwo kulturowe najbliższego otoczenia, wymienia zabytki i dzieła architektury (historycznej i współczesnej); ➤ zapoznaje się z twórczością artystów w obrębie „małej ojczyzny”;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uzasadnia, że konflikt w grupie może wynikać z różnych przyczyn (sprzeczne interesy, inne cele); przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów oraz analizuje ich zalety i wady; ➤ podaje cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna); wykazuje, odwołując się do działań wybitnych Polaków, znaczenie ich urzeczywistnienia dla pożytku publicznego; ➤ wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne, grupę posługującą się językiem regionalnym oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania; przedstawia – za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym; ➤ uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe (regionalną, narodową/etniczną, państwową/obywatelską, europejską); rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom; ➤ planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy;
PRZYRODA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kształtuje postawy związane z tożsamością kulturową regionu;
GEOGRAFIA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ łączy racjonalność naukową z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości; ➤ przyjmuje postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania; ➤ rozwija w sobie poczucie tożsamości oraz wykazywanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej; ➤ ma poczucie dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku narodu (różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej); ➤ kształtuje pozytywne – emocjonalne i duchowe – więzi z najbliższym otoczeniem, krajem ojczystym, a także z całą planetą Ziemią; ➤ rozwija postawy współodpowiedzialności za stan środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszłego rozwoju społeczno- -kulturowego i gospodarczego „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski; ➤ przełamuje stereotypy i kształtuje postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa

	kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości;
INFORMATYKA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją; ➤ postępuje etycznie w pracy z informacjami;
WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ jest odpowiedzialny za własny rozwój i samowychowanie;

Tabela nr 4. Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)

Szkoła/ przedmiot	Wymagania szczegółowe. Uczeń:
EDUKACJA Wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu; ➤ rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się środkach publicznego transportu zbiorowego; ➤ stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku; ➤ ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach; ➤ stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety; ➤ rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci Internet;
INFORMATYKA ED.Wczesnoszkolna	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, w tym zwłaszcza w sieci Internet; ➤ przestrzega ogólnie przyjęte zasady związane z bezpieczeństwem w Internecie;
WYCHOWANIE FIZYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą i w górach w różnych porach roku; ➤ omawia konsekwencje zdrowotne stosowania używek w odniesieniu do podejmowania aktywności fizycznej; ➤ wymienia zasady bezpiecznego korzystania ze sprzętu sportowego; ➤ wymienia najczęstsze przyczyny oraz okoliczności wypadków i urazów w czasie zajęć ruchowych, omawia sposoby zapobiegania im; ➤ wskazuje zagrożenia związane z uprawianiem niektórych dyscyplin sportu;
WOS	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i

	<p>psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów Internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować; ➤ wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw; ➤ przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami;
INFORMATYKA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ posługuje się technologią zgodnie z przyjętymi zasadami i prawem; przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; ➤ uznaje i respektuje prawo do prywatności danych i informacji oraz prawo do własności intelektualnej; ➤ wymienia zagrożenia związane z powszechnym dostępem do technologii oraz do informacji i opisuje metody wystrzegania się ich; ➤ stosuje profilaktykę antywirusową i potrafi zabezpieczyć przed zagrożeniem komputer wraz z zawartymi w nim informacjami; ➤ ocenia krytycznie informacje i ich źródła, w szczególności w sieci, pod względem rzetelności i wiarygodności w odniesieniu do rzeczywistych sytuacji, docenia znaczenie otwartych zasobów w sieci i korzysta z nich;
TECHNIKA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przewiduje zagrożenia płynące z niewłaściwego użytkowania sprzętu technicznego; ➤ analizuje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu podczas pracy z narzędziami i urządzeniami (procedura postępowania podczas wypadku przy pracy; umiejętność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej w typowych sytuacjach zagrożenia);
EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka); ➤ wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;
WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z Internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany;

EWALUACJA SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

- w celu weryfikacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego ustala się jego ewaluację po roku funkcjonowania
- celem modyfikacji systemu dyrektor wyznacza zespół, który będzie zajmował się gromadzeniem informacji o funkcjonowaniu Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego
- w ramach ewaluacji pod uwagę będą brane opinie rodziców (prawnych opiekunów), uczniów i nauczycieli
- potrzebne informacje uzyskiwane będą za pomocą analizy dokumentów, wywiadów i ankiet

W ramach ewaluacji programu pod uwagę brane będą następujące kryteria efektywności:

Wskaźniki ilościowe

- nieusprawiedliwiona frekwencja uczniów na zajęciach lekcyjnych
- zaangażowanie uczniów w wykonywanie prac dodatkowych
- liczba uczniów z problemami wychowawczymi
- liczba uczniów - finalistów i laureatów konkursów
- liczba rodziców (prawnych opiekunów) zaangażowanych w pracę szkoły
- frekwencja rodziców (prawnych opiekunów) na zebraniach

Wskaźniki jakościowe

- umiejętności i wiadomości uczniów
- przestrzeganie zasad sformułowanych w Szkolnym Programie Wychowawczo-Profilaktycznym i Regulaminie Szkoły
- postawy uczniów w konkretnych sytuacjach szkolnych: podczas lekcji, przebywania na korytarzu podczas przerw, w świetlicy, w szatni, w stołówce szkolnej, używanie zwrotów grzecznościowych, poszanowanie mienia, współodpowiedzialność za ład i porządek w pomieszczeniach szkoły
- postęp w zachowaniu i uczeniu się
- oceny semestralne i roczne
- sposoby współpracy z rodzicami (prawnymi opiekunami)
- analiza działań profilaktycznych

PLANY ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH

PLAN DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH DLA KLASY I - III

Cel główny:

Dziecko znajduje swoje miejsce w grupie i działa w niej

Cele operacyjne:

- *poznajemy się przez zabawę*
- *organizujemy zespół klasowy*
- *troszczymy się o estetykę klasy*
- *rozwijamy zainteresowania czytelnicze*
- *uczestniczymy w życiu klasy*
- *prezentujemy się dla innych*
- *tworzymy grupy zadaniowe*
- *dbamy o zdrowie swoje i innych*
- *przestrzegamy zasad bezpieczeństwa*
- *poznajemy podstawowe wartości, którymi należy kierować się w życiu*
- *poznajemy kulturę i tradycje Polski oraz szanujemy symbole narodowe*
- *współpraca z rodzicami i innymi pracownikami szkoły*

Efekty działań wychowawczych i profilaktycznych:

Uczeń:

- ma poczucie przynależności do klasy jako ważnego ogniwa
- chce i wyraża potrzebę działania w klasie jako grupie rówieśniczej
- współtworzy i respektuje normy grupowe
- doświadcza współzależności i współodpowiedzialności za działania grupy
- dba o własne zdrowie i bezpieczeństwo

Rodzice:

- aktywnie uczestniczą w organizacji życia klasy
- współpracują z nauczycielem w zakresie oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych

PLAN PRACY WYCHOWAWCZEJ I PROFILAKTYCZNEJ DLA KLASY IV - VI

Cel główny:

Dziecko wie jak komunikować się z rówieśnikami i dorosłymi.

Cele operacyjne:

- *poznajemy się przez zabawę*
- *organizujemy zespół klasowy*
- *troszczymy się o estetykę klasy, szkoły, najbliższego otoczenia*
- *rozwijamy zainteresowania czytelnicze*
- *kształtujemy postawy społeczne, moralne i patriotyczne*
- *wspólnie odpowiadamy za nasze wyniki w nauce i zachowaniu*
- *aktywnie uczestniczymy w życiu szkoły*
- *organizujemy życie towarzyskie, kulturalne i wypoczynek*
- *dbamy o własne zdrowie i środowisko*
- *dbamy o własne bezpieczeństwo*
- *poprawnie komunikujemy się z rówieśnikami i dorosłymi*
- *współpraca z rodzicami i innymi pracownikami szkoły*

Efekty działań wychowawczych i profilaktycznych:

Uczeń:

- zna i stosuje w praktyce zasady aktywnego słuchania
- potrafi jasno i konstruktywnie formułować wypowiedzi
- używa komunikatu JA jako zwrotu przedstawiającego odczucia nadawcy
- potrafi bezpośrednio i otwarcie wyrazić swoje prośby, sądy i oczekiwania
- przestrzega zasad bezpieczeństwa
- prowadzi zdrowy i aktywny tryb życia
- wykazuje szacunek dla tradycji i symboli narodowych

Rodzice:

- aktywnie uczestniczą w organizacji życia klasy
- współpracują z nauczycielem w zakresie oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych
- znają osoby i instytucje wspomagające szkołę.

PLAN PRACY WYCHOWAWCZEJ I PROFILAKTYCZNEJ DLA KLASY VII - VIII

Cel główny:

Uczeń prezentuje sposób myślenia i postawy uznawane za pożądane.

Jest odpowiedzialny i asertywny, unika zachowań ryzykownych

Cele operacyjne:

- *organizujemy zespół klasowy*
- *troszczymy się o estetykę klasy, szkoły, najbliższego otoczenia*
- *rozwijamy zainteresowania czytelnicze*
- *kształtujemy postawy społeczne, moralne i patriotyczne*
- *znamy prawa i obowiązki człowieka*
- *wspólnie odpowiadamy za nasze wyniki w nauce i zachowaniu*
- *aktywnie uczestniczymy w życiu szkoły*
- *organizujemy życie towarzyskie, kulturalne i wypoczynek*
- *kulturalni zachowujemy się w szkole i miejscach publicznych*
- *dbamy o własne zdrowie i środowisko*
- *przestrzegamy norm i zasad warunkujących bezpieczeństwo własne i innych*
- *kontrolujemy swoje emocje i radzimy sobie z gniewem*
- *rozwijamy swoją empatię*
- *podejmujemy negocjacje i mediacje w rozwiązywaniu problemów*
- *reagujemy na krzywdę innych, pomagamy słabszym i niepełnosprawnym*
- *zapobiegamy przemocy i agresywnym zachowaniom*
- *unikamy zachowań ryzykownych*

Efekty działań wychowawczych i profilaktycznych:

Uczeń:

- *potrafi bezpiecznie i kulturalnie zachowywać się w szkole i miejscach publicznych*
- *zdecydowanie reaguje na przejawy agresji, nietolerancji i wandalizmu*
- *wykazuje zachowania odpowiedzialne, asertywne*
- *zna przyczyny i skutki zachowań ryzykownych*
- *potrafi bezpiecznie korzystać z mediów i telefonów komórkowych*
- *zna zasady udzielania pierwszej pomocy*
- *wykazuje pozytywne więzi ze szkołą*
- *ma poczucie własnej wartości, potrafi dokonywać samokontroli i samooceny*
- *jest kreatywny, innowacyjny, przedsiębiorczy, zmotywowany do nauki*
- *ma poczucie tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej, etnicznej*
- *prowadzi zdrowy i aktywny tryb życia, potrafi prawidłowo zaplanować czas wolny*
- *wykazuje szacunek dla tradycji i symboli i świąt narodowych*
- *podejmuje działania związane z miejscami ważnymi dla pamięci narodowej, formami upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości*

Rodzice:

- aktywnie uczestniczą w organizacji życia szkoły i klasy
- współpracują z nauczycielem w zakresie oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych
- znają osoby i instytucje wspomagające szkołę
- wspierają uczniów w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji
- zachęcają do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy
- wspierają szkołę w wprowadzaniu uczniów w świat wartości

KALENDARZ ŚWIĄT I UROCZYSTOŚCI SZKOLNYCH

Stale uroczystości szkolne:

UROCZYSTOŚĆ	TERMIN REALIZACJI
Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego	wrzesień
Ślubowanie i pasowanie na ucznia klasy pierwszej	październik
Rocznica Odzyskania Niepodległości	listopad
Rocznica Uchwalenia Konstytucji 3 Maja	maj
Szkolny Dzień Sportu lub Rodzinny Festyn	czerwiec
Uroczyste zakończenie roku szkolnego	czerwiec

Ceremoniał szkolny, indywidualne zwyczaje i obyczaje szkolne:

ZWYCZAJE I OBYCZAJE SZKOLNE	TERMIN REALIZACJI
Udział w akcji "Sprzątanie świata"	wrzesień
Klasowy Dzień Chłopca	wrzesień
Andrzejkki	listopad
Mikołajki	grudzień
Klasowe wigilie	grudzień
Bal karnawałowy	styczeń
Klasowy Dzień Kobiet	marzec
Wielkanocny zajaczek	marzec/kwiecień
Dzień Ziemi	kwiecień
Dzień Dziecka	czerwiec
Wycieczki klasowe	cały rok
Akcje charytatywne	cały rok
Apele szkolne	doraźnie w miarę potrzeb
Konkursy, występy artystyczne, wystawy prac uczniów	cały rok

Klasowe plany wychowawczo - profilaktyczne zawierają sposób realizacji imprez i osoby odpowiedzialne.